

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: «**Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі послугами між
Україною та ЄС**»

Виконавець:
студентка 4 курсу 43 групи ФМЕ
Сирбу Софія Георгіївна _____

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Воронова О. В. _____

ОДЕСА – 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток міжнародної торгівлі у світовому господарстві є невід'ємною складовою системи міжнародних економічних відносин. Становлення та систематизація форм міжнародної торгівлі є важливим аспектом її розвитку та удосконалення.

Саме завдяки позитивній динаміці експортно-імпортних операцій у світовому господарстві відбувається зростання світового ВВП, активізуються інвестиційні процеси та перелив капіталів, прискореними темпами розвивається сфера послуг – оптова та роздрібна (у т.ч. електронна торгівля), транспортно-транзитні перевезення, страхові та рекламні послуги, укладаються фінансово-кредитні та біржові угоди.

ЄС є важливим торговельним партнером України. Відповідно до обраного Україною євроінтеграційного курсу, обсяги торгівлі послугами з європейськими країнами неухильно зростають.

Однак війна з росією спричинила низку логістичних, фінансових та технологічних проблем, які суттєво ускладнили функціонування торговельних ланцюгів між Україною та ЄС.

Як наслідок, посилився негативний тиск на світові та європейські ринки. Вирішення проблем забезпечення безперебійних процесів з торгівлі послугами з України потребує нестандартних рішень та заходів з боку міжнародної спільноти і є актуальним завданням поточного періоду.

Тому, актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС на сучасному етапі розвитку для оцінки їх ефективності та удосконалення.

Метою дослідження є дослідження зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС та розробка пропозиції щодо їх розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідним є виконання **ряду завдань:**

- дослідити сутність та складові зовнішньої торгівлі послугами;
- визначити чинники, що впливають на зовнішню торгівлю послугами;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання зовнішньої торгівлі послугами;
- здійснити характеристику стану та динаміки зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС;
- визначити напрямки розвитку зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС.

Об'єктом дослідження є процес здійснення зовнішньої торгівлі послугами.

Предметом даного дослідження є теоретичні та науково-практичні засади стану та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі послугами між Україною та Європейським Союзом.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи застосовувалися узагальнений, систематизований і абстрактно-логічний методи, методи угруповання, аналізу і синтезу, графічні та економіко-статистичні методи. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження слугували: дослідження провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Фактологічною та статистичною основою стали законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти щодо забезпечення міжнародної торгівлі, статистичні матеріали офіційних сайтів держав; матеріали й аналітичні звіти міжнародних компаній, науково-періодична література в контексті міжнародної торгівлі країн ЄС та України в сучасний час.

Структура роботи відповідно до виправлень у роботі.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Робота містить 9 рисунків та 4 таблиці.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра підготовлено тези:

Формування нових засад торговельно-економічних відносин між Україною та ЄС // Студентська науково-практична конференція факультету міжнародної економіки ОНЕУ «Минуле, сучасне, майбутнє». Секція Міжнародних економічних відносин: «Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародних економічних відносин» (м. Одеса, квітень 2024 р.)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ» розглядаються сутність та особливості зовнішньої торгівлі послугами, чинники, що впливають на зовнішню торгівлю послугами, нормативно-правове регулювання зовнішньої торгівлі послугами

У другому розділі «АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС» надано характеристику стану та динаміки зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС, здійснено оцінку чинників, що впливають на зовнішню торгівлю послугами між Україною та ЄС та проаналізовано сектори зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ.

У третьому розділі «НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС» внесено рекомендації щодо розвитку секторальної зовнішньої торгівлі послугами України з ЄС та запропоновано активізацію зовнішньої торгівлі послугами України з країнами Прибалтики

ВИСНОВКИ

Зовнішня торгівля послугами є особливою формою процесу обміну послугами між різними країнами в контексті продавця та покупця. При цьому послуга - це процес, який поєднує в собі одночасне надання та отримання вигоди іншими суб'єктами для задоволення їхніх потреб, переважно в нематеріальній формі та на комерційній основі.

До основних характеристик послуг відноситься те, що вони є результатом діяльності, спрямованої на задоволення потреб, а не процесом; мають комерційний характер; результат послуги є нематеріальним.

До сфери послуг належать такі важливі галузі сучасної економіки, як телекомунікації, транспорт, освіта, охорона здоров'я, туризм, будівництво та фінанси.

Міжнародні послуги можна класифікувати за критерієм того, чи пов'язані вони з процесами торгівлі, рухом капіталу та виробничою кооперацією.

Торгівля послугами охоплює чотири способи постачання: транскордонне постачання, споживання за кордоном, комерційна присутність, тимчасове переміщення фізичних осіб.

Порівняно з традиційною торгівлею товарами, зовнішня торгівля послугами має низку особливостей: послуги надаються (виробляються) і споживаються майже одночасно і не зберігаються; зовнішня торгівля послугами тісно пов'язана з торгівлею товарами і має все більший вплив на неї; наявність більших протекціоністських перешкод і бар'єрів для конкуренції в зовнішній торгівлі послугами, ніж у зовнішній торгівлі товарами; на відміну від товарів, не всі види послуг придатні для широкого залучення до міжнародного обміну; процеси лібералізації, інтеграції та глобалізації в сучасній світовій економіці призвели до активного розвитку сектору послуг у більшості країн світу.

Світовий ринок послуг сьогодні охоплює широкий спектр різноманітних сфер надання послуг на міжнародному рівні. На його розвиток впливає безліч факторів, які можна згрупувати до категорії мікро та макросередовища.

Регулювання міжнародної торгівлі послугами здійснюється на національному рівні; на рівні двосторонніх угод; у рамках багатосторонніх, регіональних проектів; на рівні світових організацій.

Європейський Союз є головним торговельним партнером України. В структурі експорту послуг переважають комп'ютерні послуги, послуги переробки, професійні та консалтингові послуги. Імпорт послуг з ЄС представлений, головним чином, інформаційними, транспортними та консалтинговими послугами.

Зроблений в роботі секторіальний аналіз зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС виявив ряд проблем.

З метою сприяння вітчизняного експорту послуг автомобільного вантажного транспорту та поглиблення секторальної співпраці з ЄС рекомендується: лібералізація автомобільних вантажних перевезень на території ЄС та України, в першу чергу транзитних перевезень, шляхом підписання спеціальної угоди з ЄС у цій сфері; прискорення гармонізації законодавства України у секторі автомобільного транспорту до законодавства ЄС; забезпечення належної прикордонної інфраструктури та збільшення кількості й пропускної спроможності автомобільних пунктів пропуску відповідно до поточного рівня торговельних відносин з ЄС та транзитного потенціалу України; укладення нових угод про організацію спільного прикордонного контролю із сусідніми країнами та постійний контроль за виконанням чинних домовленостей із Польською Республікою та іншими транзитними країнами щодо роботи автомобільних пунктів пропуску; реформа митної системи відповідно до норм ЄС; екологізація автомобільних вантажних

перевезень та впровадження європейських екологічних стандартів з метою сприяння повній лібералізації доступу на ринок ЄС для автомобільних транспортних засобів категорій Євро-5 та Євро-6.

З метою сприяння експорту вітчизняних послуг Залізничного транспорту рекомендується: завершення реформування АТ “Укрзалізниця”; підвищення енергоефективності та екологічності залізничних перевезень з врахуванням тенденцій зеленого курсу “Стратегії сталого та розумного розвитку мобільності” Європейської Комісії; сприяння розвитку мультимодальних і інтермодальних перевезень.

З метою сприяння експорту послуг сектору міжнародного морського транспорту у внутрішній ринок ЄС рекомендується: актуалізація зобов’язань України щодо наближення законодавства у сфері міжнародних морських перевезень та прискорення наближення законодавства до *acquis* ЄС з метою запровадження режиму внутрішнього ринку з ЄС; врахування досвіду країн Західних Балкан щодо участі в Європейському транспортному співтоваристві; спрощення адміністративних процедур при здійсненні міжнародних вантажних перевезень; запровадження належного функціонування національного механізму «єдиного морського вікна», а також національного сегмента європейської системи обміну навігаційною інформацією SafeSeaNet при наданні послуг морських портів.

В секторі поштових та кур’єрських послуг рекомендується: завершення ІТ-реформування та цифровізації митниці; переведення усіх процесів поштових операторів та експрес-перевізників у електронний формат.

В сектору комп’ютерних послуг у внутрішній ринок ЄС рекомендується: підвищення передбачуваності та прозорості державної політики у секторі ІТ; запобігання непрогнозованому збільшенню регуляторно-податкового тиску на галузь; проведення структурних реформ, направлених на подолання факторів, які спонукають український бізнес реалізовувати свою діяльність через створення компаній-резидентів у країнах ЄС, не пов’язаних з українськими; підвищення ефективності системи охорони інтелектуальної власності.

З огляду на розвиток зовнішньоторгівельних відносин України та ЄС, визначено, що недостатньо розвиненим є потенціал торгівлі послугами з країнами Прибалтики. Потужним стимулом для розвитку зовнішньоторгівельних зв’язків України з країнами регіону є геополітичні та економічні фактори. Для України країни Балтії представляють геополітичний інтерес як для розвитку Балто-Чорноморського співробітництва, так і для реалізації власних політичних та економічних цілей на шляху до євроінтеграції.

АНОТАЦІЯ

Сирбу Софія Георгіївна. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою

«Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес здійснення зовнішньої торгівлі послугами.

В роботі розглянуто сутність та складові зовнішньої торгівлі послугами, чинники, що впливають на зовнішню торгівлю послугами, нормативно-правове регулювання зовнішньої торгівлі послугами

Наведено та проаналізовано стан та динаміку зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС, здійснено оцінку чинників, що впливають на зовнішню торгівлю послугами між Україною та ЄС, проаналізовано тенденції розвитку зовнішньої торгівлі послугами між Україною та ЄС.

Визначено основні проблеми та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі послугами України, зроблено рекомендації щодо активізації зовнішньої торгівлі послугами України з країнами ЄС

Ключові слова: торгівля, послуги, зовнішня торгівля послугами, Україна, ЄС

ANNOTATION

Syrbu Sofiya Georgiivna. The state and prospects for the development of foreign trade in services between Ukraine and the EU.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of foreign trade in services.

The work examines the essence and components of foreign trade in services, factors affecting foreign trade in services, regulatory and legal regulation of foreign trade in services

The state and dynamics of foreign trade in services between Ukraine and the EU have been presented and analyzed, the factors affecting foreign trade in services between Ukraine and the EU have been assessed, trends in the development of foreign trade in services between Ukraine and the EU have been analyzed.

The main problems and trends in the development of foreign trade in services of Ukraine were identified, recommendations were made regarding the activation of foreign trade in services of Ukraine with EU countries

Keywords: trade, services, foreign trade in services, Ukraine, EU